

в'язниць і альтернативи тюремного ув'язнення, правосуддя щодо неповнолітніх, особливі потреби жінок у системі кримінального правосуддя і питання реституції правосуддя [1]. Уряди багатьох держав включили різні стандарти і норми в свої національні акти.

Стандарти конгресів ООН можуть також впливати на внутрішньодержавне право за допомогою їх застосування при тлумаченні більш загальних норм, які мають обов'язкову силу на міжнародному рівні.

Аналіз діяльності всіх, на сьогоднішній день, 13-ти конгресів ООН дозволяє зробити висновок, що підсумкові акти конгресів ООН є основою для розробки і прийняття міжнародних договорів у сфері протидії злочинності і кримінального правосуддя. Разом із тим, зважаючи на неухильне виконання і реалізацію державами окремих документів конгресів ООН, існує тенденція щодо набуття ними ознак норм міжнародного звичаєвого права.

Список бібліографічних посилань

1. Скирда М.В. К вопросу о роли стандартов ООН по предупреждению преступности и уголовному правосудию / Скирда М. В. // Актуальные проблемы экономики и права. – № 3(11). – 2009. – С. 165-173.
2. Экономический и Социальный Совет ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.un.org/ecosoc/ru/>.
3. United Nations Congresses on Crime Prevention and Criminal Justice [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.unodc.org/congress/en/previous-congresses.html>.

Одержано 16.11.2016

УДК 34.01

Шевчук О. Ю.,
аспірант кафедри загальноправових
дисциплін Харківського національного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПОНЯТТЯ ДЖЕРЕЛ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Джерело права — одне із ключових понять в правовій науці. Відсутність цільового розуміння поняття "джерело конституційного права" та низки інших взаємозв'язаних понять (таких як конституційно-правова норма та предмет регулювання конституційного права) та нечіткість критеріїв, за допомогою яких можна віднести певні джерела права до конституційно-правових зумовлює необхідність вивчити та дослідити підходи до розуміння цих понять та удосконалити такі.

Як вважає Л.А.Луць зовнішня форма (джерела) права — це форма об'єктивації норми права шляхом надання їй загальнообо-

в'язковості [1, с.185]. Як ми бачимо з цього визначення, відбувається певне ототожнення поняття "джерело права" та "форма права", і акцент робиться власне на нормі права, яка може бути загальнообов'язковою, лише якщо втілена (об'єктивована) в певній формі. П.М. Рабінович вважає, що форма права — це спосіб внутрішньої організації, а також зовнішнього прояву юридичних норм, який засвідчує їх державну загальнообов'язковість і гарантованість [2, с.107]. На думку М. В. Цвіка під формою права визначаються офіційні способи зовнішнього вираження і закріплення норм права [3, с.293]. Кириченко В. М. вказує, що термін "джерело права" часто розглядається в таких значеннях: 1) Джерело права в матеріальному розумінні — це суспільні відносини, які розвиваються і обумовлюють виникнення, розвиток та зміст права; 2) Джерело права в ідеологічному розумінні — це виражена в офіційній формі сукупність юридичних ідей, поглядів, теорій, під впливом яких розвивається і функціонує право ; 3) У формальному розумінні – як офіційні форми зовнішнього вираження і закріплення правових норм, що діють в певній державі, тобто це і є власне форма права [4]. А. Ю. Калінін зазначає, що різноманітність тлумачення поняття "джерело права" виникає в зв'язку з одночасним позначенням за допомогою цього терміну змістовних (матеріальних) і формальних джерел права [5].

В аналізі різних правових систем світу зазначається, що термін "джерело права" є багатозначним, і розглядається як змістовні (сутнісні, матеріальні джерела права — перш за все творчі сили права, моральні, філософські, релігійні, політичні, соціальні та ідеологічні принципи, які покладені в основу правових норм і обумовлюють їх зміст, так і формальні джерела права — способи формування правових норм, тобто прийоми і акти, за допомогою яких правила стають складовою частиною позитивного права та набувають статусу норм права [6, с.92-93].

Щодо розгляду джерел власне конституційного права, то В.В. Кравченко зазначає, що норми конституційного права відображаються в різних зовнішніх формах, які звичайно називаються джерелами конституційного права, і у сучасній науці конституційного права виокремлюють два основних напрямки джерел конституційного права : природне право і позитивне право [7, с.33-37].

З визначення В.Ф. Погорілка та В.Л. Федоренка випливає, що розглядаючи джерело конституційного права України в юридичному значенні – це зовнішня форма об'єктивізації встановлених чи санкціонованих Українським народом, або державою чи суб'єктами місцевого самоврядування конституційно-правових норм, які несуть юридичну силу [8, с. 43]. Також правники визначили юри-

дичні ознаки джерел конституційного права України: 1) Джерела конституційного права несуть загальнообов'язковий характер щодо всіх учасників конституційно-правових відносин і є основою для формування інших галузей права; 2) За предметом правового регулювання джерела конституційного права відрізняються від галузевих тим, що вони регулюють владні суспільні відносини державного характеру; 3) За суб'єктами правотворення відрізняються від галузевих чітко окресленим колом цих суб'єктів (український народ, держава та суб'єкти місцевого самоврядування); 4) За функціями виконують установчу і регулятивну функції, дуже рідко - охоронну; 5) За формою джерела конституційного права є зовнішнім проявом буття об'єктивно існуючих конституційно - правових норм; 6) За способами і засобами правотворення встановлені чи санкціонуються народом України, державою, чи суб'єктами місцевого самоврядування; 7) Мають найвищий рівень гарантованості і забезпечуються заходами державного впливу; 8) Утворюють цілісну органічну систему, яка має структурні, функціональні зв'язки між усіма її складовими частинами; 9) Структура джерел конституційного права України віокремлена найбільшою кількістю видів джерел, які можуть бути класифіковані за всією сукупністю критеріїв поділу джерел права в цілому; 10) Зведення джерел конституційного права України у відповідність до правових стандартів ЄС, що являється необхідною вимогою до європейської інтеграції нашої держави [8, с. 43-44].

Погоджуючись з думкою В.М. Шаповала, що при характеристиці галузі конституційного права також знаходять вияв у джерелах конституційного права, і саме першим об'єктивним джерелом є Конституція як основний закон нашої держави. Також до джерел конституційного права включає конституційні закони, статuti територіальних автономій, парламентські регламенти, конституційно-правові договори, судові рішення прецедентного значення, конституційні угоди [9, с. 16].

Думка А.З. Георгіца полягає в тому, що джерела конституційного права будь-якої країни світу — це засоби виразу правил поведінки суб'єктів конституційно-правових відносин і надання їм обов'язкової сили [10, с. 29].

Таким чином, підходи до розуміння джерел конституційного права, зазвичай, за своєю суттю збігаються з загальним розумінням поняття "джерело права". Під джерелом конституційного права (безвідносно до будь-якої держави) варто розуміти саме зовнішню об'єктивізацію конституційно — правових норм. Існує чимало видів джерел конституційного права у різних державах, що обумовлено в основному відмінностями у типах правових систем,

але основним критерієм для виокремлення джерела саме конституційного права доцільно вважати наявність в ньому саме конституційно-правових норм, як загальнообов'язкових правил поведінки, що регулюють конституційно-правові відносини [8, с. 35].

Список бібліографічних посилань

1. Луць Л.А. Загальна теорія держ. та права: Навч.-метод. посібник (за кредитно-модульною системою). – К.:Атіка, 2007. – 412 с.
2. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. Навч. посібник. Вид. 9-е, зі змінами. – Львів: Край, 2007. – 192 с.
3. Загальна теорія держави і права : підруч. М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін. – Х.: Право, 2009. – 583 с.
4. Кириченко В.М., Куракін О.М. Теорія держави і права: модульний курс. – К.: Вид.:Центр учбової літератури, 2010. – 264 с.
5. Калинин А.Ю. Правообразование и источник права. //Актуальные проблемы российского права. – 2009. – №3.
6. Порівняльне правознавство :підручник С.П. Погребняк, Д.В. Лук'янов, І.О. Биля-Сабадаш та ін., за ред. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2012. – 272 с.
7. Кравченко В.В. Конституційне право України : Навч. посібник. – Вид.6-те, виправл.та доповн. – К.:Атіка, 2007. – 592 с.
8. Погорілко В.Ф.,Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підр. За заг. ред. В.Ф. Погорілка. – К.: Наукова думка, Прецедент, 2007. – 344 с.
9. Шаповал В.М. Конституційне право заруб. країн. Академ.курс. – К. Юрінком Інтер, 2008. – 480 с.
10. Георгіца А.З. Конституційне право заруб. країн: навч. посібник. – Чернівці: "Рута", 2000. – 424 с.

Одержано 16.11.2016

УДК 34.01

Шулатова І. С.,
аспірант кафедри загальноправових дисциплін Харківський національний університет внутрішніх справ

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Як відомо, питання розробки перспектив розвитку та пошуку нових шляхів **удосконалення діяльності Державної фіскальної служби були започатковані** у ряді нормативно-правових документів. **Серед них, наприклад**, проект «Модернізація державної податкової служби України-1» (2003 р.), Стратегічний план розвитку ДПС України на період до 2013 р. (2005 р.), Інституційна реформа Державної фіскальної служби, підготовлена Міністерством